

“Per què no el publiques?”

Mn. Francesc Faus, un dels primers fidels de la Prelatura a Barcelona, recorda la seva relació amb Sant Josepmaria a propòsit del gust per la poesia catalana.

17/02/2010

(Article publicat al número de Maig de 2007 de *Revista de Catalunya*, sota el títol ‘La Roda i el Vent’, un llibre de poemes catalans al Brasil’)

Era l'octubre del 1953. Jo havia acabat la llicenciatura en Dret a Barcelona, i anava a Roma amb l'intent d'obtenir el doctorat en Dret Canònic, a l'*Angelicum* dels dominics, al mateix temps que acabava de preparar-me per al sacerdoci. Fou llavors quan vaig conèixer el futur sant Josepmaria Escrivà.

Era la primera vegada que veia el Fundador de l'Opus Dei. Rebent la seva primera abraçada afectuosa, vaig sentir-li també les primeres paraules vives: “Francesc (així, en català amb fort accent aragonès), a Barcelona ja hem tingut les espines, i ara ha arribat el temps de les roses”. Les espines tothom sabia en aquella època què eren: moments difícils i llargs de malentesos per part d'alguns ambients eclesiàstics, que el temps – i la intervenció serena de l'abat Escarré - van anar aclarint. Les roses..., em va deixar cofoi pensar que també a mi s'aplicava aquesta

imatge primaverenca. De fet, érem encara relativament pocs i joves els catalans de l'Opus Dei (gent de trenta cinc anys ens semblava molt gran), i ens esqueia una referència vernal.

Jo arribava a Roma amb “fama” de poeta, i el Dr. Escrivà ho sabia. Feia pocs anys, havia obtingut, essent gairebé una criatura, el tercer lloc al premi Óssa Menor, que guanyà Joan Vinyoli i tingué com a finalista Joan Perucho. El llibre – que dorm, i dormirà “*in aeternum*” inèdit – es deia “*Intentar una alba*”: molt primerenc i imperfecte. Havia també participat en la “renaixença” de les Antologies Poètiques Universitàries, al costat dels companys i amics, tots inoblidables, Albert Manent, Jordi Cots, Joan Reventós, Argenté, Maria Eulàlia, Vergés, Porter, i tants d'altres “pioners” del jovent poètic que renaixia de les cendres.

Deia que el Dr. Escrivà, des que em va veure, em mirà com a “poeta català”. Sé que a ell la poesia l’encantava, i que havia estripat grapats de poemes fets en la seva joventut. Probablement per això, des del primer moment, em va animar a seguir escrivint poemes catalans: “Encarrega i compra tots els llibres catalans que et facin falta” – em digué en aquells primers dies, i m’ho repetí després diverses vegades. La veritat és que no teníem cèntims ni per agafar el tramvia, i els cigarrets anaven racionats pel mateix motiu. Si aconseguia ajut dels pares, era lògic aplicar-lo a un “*primum vivere*” inevitablement material. Amb tot, el desig de Mons. Escrivà no quedà frustrat: companys inseparables em foren a Roma (i sempre, després) els meus predilectes Riba, Foix i Espriu – tots ells bons amics personals d’aquell aprenent de poeta novell. A Sao Paulo, al Brasil, de tant en tant agafo l’exemplar de *Del joc i del foc*

que Carles Riba, a casa seva, em va dedicar, i torno sentir l'emoció de l'adolescent que, amb la fina lletra del mestre Riba, podia llegir a la primera plana: "A Francesc Faus, poeta..." Per un noi de divuit anys, era una emoció indescriptible.

També a Roma rellegia i retocava vells poemes no publicats, i n'anava fent de nous, incentivat per Mn. Escrivà que, tot sovint, em preguntava: "Continues escrivint poesies?". He d'afegir, com a anècdota, que, més d'una vegada, em divertia rellegint la còpia d'alguns poemes satírics i enjogassats que vaig dedicar al vell amic Albert Manent, especialment un sonet (perfectament canònic en metre i rima) que, fent referència a una seva coneguda obra poètica, deia:

"Si àligues de la llum adés clamàreu,
un aligot de fum ve contra vós".

Fou en l'època romana que em vingué a les mans una carpeta, amb un inici de traducció del llibre "*Camí*", feta per Joan Baptista Torelló, que jo vaig completar, i que, plegats – un temps a Castelgandolfo, i en algunes sessions a la Via Ticino de Roma -, vam revisar. Mons. Escrivà estava molt il·lusionat amb aquesta traducció i, amb la seva vivacitat característica, més d'un cop, afectuosament, em donava una injecció de pressa, gairebé de santa impaciència, perquè la traducció pogués arribar aviat, publicada, a mans dels lectors de parla catalana.

Recordo bé com, de tant en tant, Mons. Escrivà em demanava, quan tots els alumnes del Col·legi Romà de la Santa Creu estàvem reunits, que recités alguna de les meves poesies catalanes. Jo m'hi resistia, en part per timidesa i també pensant que la majoria no hi entendria res, però ell, somrient, m'empenyia, dient que

almenys el so bonic i musical del català sí que l'entendrien. Alguna vegada al·ludia al fet que li bullia a dins sang dels seus avantpassats catalans.

Fou així, per exemple, que pel Nadal del 1954, vaig escriure un poema nadalenc, en el qual feia una referència a totes les nacionalitats dels companys d'aquells anys en el Col·legi Romà. Hi havia al·lusions a Irlanda, a Mèxic, a Portugal, a l'Índia... Aquest poema, que vaig llegir i traduir de viva veu en aquelles diades romanes de Nadal, acabà essent publicat – amb el títol de “Cançó trivial de l'esperança”-, com a última peça del llibre “*El Viatge*”, finalista del premi Óssa Menor; l'any en què va guanyar el primer premi Clementina Arderiu. L'engrescat i dinàmic Pedreira me'l va publicar a la col·lecció “Óssa Menor”.

Ja capellà, vaig continuar escrivint, i anava preparant a poc a poc, amb molta cura, un recull ja prèviament intitulat “*La Roda i el Vent*” –que tindria com a “protagonista” el Temps, amb al·lusions lleument insinuades als temps litúrgics-, i que em vaig endur a mig fer cap al Brasil el 1961. En terres brasileres, s’hi anaren afegint poemes, més d’un amb ressonàncies de la nova terra..., però sempre en català. Com diu Fernando Pessoa, per al poeta “la llengua és la seva pàtria”. Part d’aquests inèdits fou publicada en l’ “*Antologia de sacerdots poetes*” i en l’ àmplia Antologia que prepararen Bofill i Ferro i Comas.

Doncs bé, “*La Roda i el Vent*” té per a mi una història commovedora, lligada directament amb Monsenyor Escrivà. A començaments dels anys setanta, em va semblar que podia donar per acabat aquest nou recull de poemes, i el vaig lliurar

personalment al bon Antoni Comas, en una escapada a Barcelona, en dies en què –per cert- Salvador Espriu em dirigí unes paraules inoblidables (“Permeti –m’escrigué, responent a unes lletres meves- que un vell li recordi que vostè és un servidor d’una esborronadora glòria i un “vehicle” d’un esglaiador poder. I el que li ho recorda no passa de ser un humil “agnòstic”. Pregui per ell”).

Vaig demanar a en Comas – a casa seva - un parer sobre el recull. Abans de llegir-lo, l’Antoni em digué que no em fes il·lusions. Que fos com fos el llibre, estava segur que, per motius ideològics que embullaven la troca en aquella època, difícilment trobaria qui m’ho volgués publicar. Sabia el que es deia, i així fou. De manera que vaig tornar al Brasil una mica moix (poèticament parlant) i vaig guardar “*La Roda i el Vent*” a l’espera de temps millors. Feina no me’n faltava, i he de confessar que

les alegries del sacerdocí superen i compensen incommensurablement qualssevol altres satisfaccions.

Gairebé havia oblidat el llibre (és un dir, ja que són coses que mai no s'obliden), quan vam tenir el goig de rebre a la nostra casa de Sao Paulo Mons. Escrivà, que hi va romandre quinze dies, dues setmanes d'una escalfor sobrenatural i humana, i d'una flama alegre, que totes les aigües i els fums del món no aconseguirien apagar.

I heus ací que un bon dia, quan, en un moment concret, estàvem sols ell i jo, em va preguntar de sobte:

“Segueixes escrivint poesia catalana?”. Vaig estossegar una mica, abans de dir-li: “No gaire”. “Per què?”, em digué. I jo, sense pensar-m'hi gaire, li vaig dir, com per justificar-me: -“Bé, tinc un nou llibre inèdit”. Va alçar el cap, em mirà content i em digué: “Per què no el

publiques?” I jo que li faig: “Miri, ja ho he intentat, però no ho he aconseguit”. Novament em demanà: “Per què?” I jo, que estava una mica sentidot amb el que m’havia dit en Comas, vaig dir-li: “Es veu que no els va agradar”. Immediatament el Dr. Escrivà va canviar de fesomia, i el vaig veure baixar els ulls, com entristit. Però els va alçar de nou, em fità, i em va dir: “L’hauries de publicar”. I aquí va acabar la conversa, però no la memòria. Les seves paraules m’acompanyaren durant anys. A través del meu pare, a través de la bondat inefable d’Octavi Saltor, vaig tornar a fer gestions per publicar el llibre: jo no volia una edició particular. Si en els medis culturals de Catalunya no s’interessaven ni que fos una mica pel recull, m’estimava més que es florís a la carpeta, a on esperava com la “*bella adormida*” (encara que de bella no sé si en tenia ni en té gaire).

Però l'afecte i l'incentiu de Sant Josepmaria va fer que la “bella” es despertés. Seria llarg parlar de l'immens treball (no rebaixo l'adjectiu) que un altre membre català de l'Opus Dei, Esteve Jaulent, ve realitzant fa anys al Brasil per a difondre la cultura catalana. El seu treball de divulgació i aprofundiment de l'obra de Ramon Llull ja li ha fet deixebles entusiastes amb Catalunya als quatre punts cardinals del continent brasiler. Ell va aconseguir que l'editor Cláudio Giordano (un Josep Pedreira del tròpic) s'entusiasmés amb les lletres catalanes i, després de publicar, traduïdes, vàries obres de Llull, va publicar la traducció íntegra del “*Tirant lo Blanc*”, la crítica del qual va ocupar pàgines laudatòries senceres dels suplementes culturals dels majors diaris i de les revistes literàries.

Amb aquestes, l'Esteve, idealista irrecuperable, va tenir la brillant idea de publicar, a l'editora Giordano, la meva "*La Roda i el Vent*", en versió trilingüe: català, i traducció portuguesa i francesa. A mi em semblava absurd, i fins i tot ridícul, posar-hi el text francès. Però l'Esteve és tossut i somniador: es pensava que així el llibre es "vendria" (!) a la Catalunya del Nord. De la versió portuguesa se n'ocupà la poeta i autora de coneguts llibres per infants Stella Leonardos, president aleshores de la Societat Brasileira d'Escriptors, vídua d'un català, que ja havia col·laborat en la publicació, al Brasil, de diverses obres poètiques catalanes, àdhuc una *Antologia de poetas catalaes*.

Acabat de publicar el meu llibre de poemes, una part de la crítica brasilera li va dedicar una atenció segurament immerescuda, però confortadora. A la fi d'aquell any, la

Societat Brasileira d'Escriptors em va enviar, des de Rio de Janeiro, el nomenament com a un dels “personatges culturals de l'any”, per a repartir-lo entre en Claudio Giordano, editor, i l'autor d'aquells poemes catalans: *“La Roda i el Vent”*, *“A Roda e o Vento”*...

Seria vanitat molt blada pensar que, només per això, aquest llibre de poemes – enviat també a Catalunya, i a Catalunya desconegut– valgui alguna cosa. Però no hi ha vanitat en dir que, per a mi, molt més del que valdria la més positiva crítica en la més cotitzada publicació literària, val el fet que l'edició brasilera de és una bonica resposta a l'afectuós interès que Josepmaria Escrivà va demostrar per algú que ell apreciava, per un noi català (que es va anar fent vell), que feia poesies i les feia en català. Cada vegada que veig el llibre, em sembla sentir la seva veu: “Per què no el publiques?”

Francesc Faus

Revista de Catalunya // Francesc Faus

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/per-que-
no-el-publicues/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/per-que-no-el-publicues/) (06/08/2025)